

דור דור ומטרותיו, דור דור וכליו

אחת הפרשיות המרכזיות בפרשת "חוקת" אותה נקרא השבת היא פרשית "מי מריבה". משה ואהרן מכים על הסלע במקום לדבר אליו. הקב"ה מודיעם: "יען כי לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם".

1. האירוע מתרחש בתום שנת הארבעים, על סף הכניסה לארץ. בראשית המסע במדבר. לפני ארבעים שנה, אכן היה צורך להכות בסלע. **עתה נדרשת דרך אחרת "להקדישני"**. אין עוד מקום למכות. בהיותם עבדים היה מקום ל"מכות", שהרי, כבר נאמר: "בדברים לא יווסר עבד" (משלי). הדור החדש העומד להיכנס לארץ ישראל הוא דור שעבר את תהליכי המדבר וקשייו. הוא אינו עוד דור של עבדים. יש לנהוג בו בדרך אחרת. לא להובילו עוד בעזרת המטה! אלא בדיבור! המדרש בילקוט שמעוני רואה בסלע את לב האבן של העם בראשית דרכו, כשהיה עם עבדים. העם התבגר במשך ארבעים שנה. הגיעה העת להדריכו בדרך שונה, בדיבור רך. שפת הכוח לא רק שלא תועיל היא עלולה להזיק. הרועה הנאמן סיים את תפקידו. הדור החדש זקוק להנהגה אחרת. יש שפירשו כי משה ואהרן לא נענשו, אלא עם הכניסה לא"י יש צורך בהנהגה המבוססת על דיאלוג ושיח. לכן, הם צוו לדבר אל הסלע ולא בכדי. סלע, אבן קשה, עשויה להתרכך בכוחו של דיבור. סגנון ההנהגה חייב להתאים לשלבים שונים בחיי האומה. דור דור ומטרותיו, דור דור וכליו. משה ואהרן היו מנהיגים מעולים הראויים לדור המדבר. על סף הכניסה לארץ תם תפקידם. מכאן ואילך-יהושוע מכניס. הוא המנהיג החדש "איש אשר רוח בו"- איש המסוגל להתמודד עם האתגרים החדשים. **הוא מכיר בשונות של בני עמו ויודע לנהוג עם כל אחד על פי דרכו.**

2. **הרמב"ם** העלה סיבה אחרת לעונש ומסביר כי חטאו של משה הוא שנטה לצד הרגזנות באומרו "שמעו נא המורים", דקדק עליו ה' יתברך שיהיה אדם כמוהו כועס לפני עדת בני" במקום שאין ראוי בו הכעס. האחריות להתחבר למצוקת העם ולהקשיב לכאב, בלשוננו היום " **לגלות אמפתיה והבנה** " היא תפקידו של מנהיג גם בעת משבר.

3. **פרשנות נוספת מופיעה בכתבי הרב חרל"פ**, המסביר את ההבדל בין השימוש במילה "קהל" למילה "עדה". המתלוננים פועלים כ"קהל" "וְיִקְהָלוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהֱרֹן" אך ה' מבקש ממשה להקהיל את העדה – "קח את

על מִשָּׁה וְעַל אֶהְרֵן" אך ה' מבקש ממשה להקהיל את העדה – "קח אֶת
הַמִּטָּה וְהַקֵּהֵל אֶת הָעֵדָה" היינו להפוך אותם מקהל לעדה, לחבורה בעלת
יעוד משותף. כך הם יוכלו להתמודד עם הקשיים שעוד ייכוונו להם
בעתיד. **לחבורה בעלת ייעוד יש תעצומות נפש ויכולת התמודדות עם
קשיים. חובתו של מנהיג להפוך קהל לעדה.**

מנהיגים יקרים,

שלושה כיוונים מתוך הפרשנים על פרשת מי מריבה, המעבר ממנהיגות של
הכאה למנהיגות של דיבור, החובה לגלות אמפטיה ולהימנע משיפוטיות בעת
משבר ומצוקה, והחובה להציב יעוד וחזון בקרב המונהגים. כך, עלינו
המחנכים-המנהיגים להתאים עצמנו באופן מתמיד לדור ולמצוא את כלי
החינוך את שיטות ההוראה ואת הדרכים הראויות בהם ניתן ואפשר להנהיג
ולהגיע אל לב המונהגים. עלינו לחוש את הדופק והכיוון ולכוון לפי המצפן
לדרך הנכונה.

בסיומה של שנה על הזדמנויותיה ואתגריה נתכנסנו לתהליך הפקת לקחים
ומבט רואה עתיד מתקופת הקורונה וזאת כדי לדייק דרכינו לקראת שנה"ל
תשפ"ב. **אני מבקשת לשתף אתכם בתובנות בראיה מערכתית שלנו**
במינהל החמ"ד ובטוחה כי אף אתם מקיימים תהליך דומה ברמת בית
ספרכם להמשך צמיחה ארגונית ויצירת יעוד וחזון משותף המותאם
למאפייני הדור, התקופה ומערכת החינוך הצופה פני 2030.

למסמך לחצו כאן

מבקשת לסיים בברכה חמה ותפילת הדרך לשרת החינוך הנכנסת ד"ר
יפעת שאשא ביטון ולאחל לה הצלחה גדולה בהובלת כולנו אל הטוב הנכון
והנצרך למערכת החינוך בעת הזו.

בברכת מצפן נכון ומדויק,

שושנה נגר